

**VASTINE LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNALLE HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ LAIKSI  
TARTUNTATAULAIN VÄLIAIKAISESTA MUUTTAMISESTA ANNETTUIHIN LAUSUNTOIHIN (HE  
101/2020 VP)**

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä vastinetta annetuista asiantuntijalausunnoista liittyen hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi tartuntataulain väliaikaisesta muuttamisesta.

Annetuissa asiantuntijalausunnoissa kiinnitettiin huomiota muun muassa ehdotettavan tietojärjestelmän kansainväliseen yhteentoimivuuteen, sovelluksen integroitumiseen tartunnan jäljitystä tekevien terveydenhuollon ammattilaisten työhön sekä tietoturvallisuuden varmistamiseen.

*Kansainvälinen yhteentoimivuus ja tiedonvaihto*

F-secure, Kansaneläkelaitos (Kela) sekä MyDataGlobal toivat lausunnoissaan esiin, että esityksessä ei ole tuotu esiin, tai jää epäselväksi, miten kansainvälinen ja Euroopan unionissa tehtävä yhteistyö ja maiden välinen tiedonvaihto otetaan huomioon.

Sosiaali- ja terveysministeriön kannanotto:

Suomi seuraa aktiivisesti kansainvälistä kehitystä ja muiden maiden tilannetta mobiilisovellusten kehittämisessä. Suomi seuraa myös aktiivisesti EU-tasolla yhteentoimivuudelle asetettavia vaatimuksia. On vielä epäselvää, miten tietojenvaihto EU-tasolla ratkaistaan.

*Yhteys terveydenhuollon prosesseihin*

Kelan ja Solitan lausunnoissa kiinnitetään huomiota ammattilaisen käyttöliittymään ja siihen, miten sovellus integroituu tartunnan jäljitystä tekevien ammattilaisten työhön.

Sosiaali- ja terveysministeriön kannanotto:

Esitettävällä tietojärjestelmällä on liittyä terveydenhuollon ammattilaisten työhön kahdessa vaiheessa: avauskoodin antaminen tartunnan vahvistamisen jälkeen ja mahdollisesti altistuneen henkilön yhteydenottopyyntö sovelluksen välityksellä. Molempiin vaiheisiin sisältyvästä henkilötietojen käsittelystä on säädösehdotukset esityksessä, mutta tarkoituksenmukaiset toteutustavat ratkaistaan tietojärjestelmää kehittävässä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen projektissa. Toteutuksissa voidaan hyödyntää olemassa olevia ratkaisuja, kuten SoteDigi oy:n palveluita. Keskeinen kriteeri on, että tarvittavat ratkaisut saadaan tarvittavassa aikataulussa

valtakunnallisesti ammattilaisten käyttöön. Esityksen mukainen tietojärjestelmä ei poista tarvetta Omaolo-palvelun korona-oirearviolle, eikä ole päällekkäinen sen kanssa.

#### *Kelan ja Kanta-palveluiden rooli*

Kela esittää lausunnossaan rooliaan tarkennettavaksi niin, että esityksessä säädettäisiin myös Kelan osallistumisesta tietojärjestelmän, erityisesti taustajärjestelmän kehittämiseen. Traficom tuo lausunnossaan esille, että jos mobiilisovelluksen tietojärjestelmä liitetään elinkaarensa vaiheessa Kanta-järjestelmään, saattaa aiheutua tarve sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007) mukaiselle tietoturvallisuuden arvioinnille.

Sosiaali- ja terveysministeriön kannanotto:

Esitys sisältää nyt ehdotuksen Kelan roolista taustajärjestelmän ylläpitäjänä, ja sosiaali- ja terveysministeriön mielestä esityksen kirjaus mahdollistaa ja edellyttää Kelan osallistumisen tietojärjestelmän kehittämiseen niin, että se pystyy asianmukaisesti hoitamaan esityksen mukaisen tehtävänsä.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että vaikka erityisesti taustajärjestelmän toteutuksessa on tarkoitus hyödyntää sekä Kelan osaamista valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista, että olemassa olevaa infrastruktuuria, mobiilisovellusta tai sen taustajärjestelmää ei ole kuitenkaan tarkoitus liittää osaksi valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluita (Kanta-palvelut).

#### *Tietoturva ja teknologia*

Lausunnoissa kiinnitettiin huomioita mobiilisovelluksen ja sen taustajärjestelmän tietoturvallisuuteen.

Sosiaali- ja terveysministeriön kannanotto:

Tietojärjestelmän tietoturvallisuutta varmistetaan edellyttämällä tietoturvallisuuden auditointia ennen sen käyttöönottoa. Henkilötietojen käsittelystä esitetään säädettäväksi täsmällisesti, samoin sovelluksen ja henkilötietojen käsittelyn valvonnasta. Tietoja voidaan käsitellä vain esitetyssä laissa tarkoitetulla tavalla, eikä niitä luovuteta muille kuin laissa määritellyille tahoille. Taustajärjestelmän ylläpito esitetään Kelan tehtäväksi, jolloin toteutuksessa voidaan hyödyntää Kelan kokemusta ja osaamista kriittisten tietojärjestelmien ja tietovarantojen edellyttämästä tietoturvallisuudesta.

Kuten aiemmin todetaan, Suomi seuraa kansainvälistä sovelluskehitystä, mukaan lukien erilaisten protokollien kehittymistä ja kokemuksia niistä. Sovelluksen kehitystyössä voidaan hyödyntää avointa lähdekoodia ja sovellus voidaan myös julkaista avoimena lähdekoodina. Sovelluksen käytön päättyessä korona-tilanteen päättymisen jälkeen, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ei kuitenkaan enää ylläpidä sovellusta ja se poistetaan sekä sovelluskaupasta että käyttäjien puhelimista. Lähdekoodia on kuitenkin mahdollista hyödyntää jatkossa, jos vastaavanlaista sovellusta tarvitaan.

*Käyttöjärjestelmätoteutusten suhde lainsäädäntöön*

F-secure tuo lausunnossaan esiin, että olisi tärkeää, että lain tasolla ei määritetä sellaisista teknisistä yksityiskohdista, joiden muuttuminen saattaa tehdä järjestelmästä lainvastaisen, vaikka ne eivät todellisuudessa vaikuttaisikaan tietosuojan tasoon ja joihin ei kansallisen sovelluksen puitteissa voida vaikuttaa. F-secure viittaa esimerkiksi tietojen säilytysaikaan laitteessa.

Sosiaali- ja terveysministeriön kannanotto:

Sosiaali- ja terveysministeriö tuo vastineenaan esiin, että henkilötietojen säilytysaika perustuu tämänhetkiseen epidemiologiseen tietoon koronavirustaukein enimmäisitämisajasta, sekä siihen, että sovelluksen käyttäjällä on aikaa reagoida saamaansa tietoon. Tiedot tulisi kuitenkin poistaa ja tuhota tätä nopeammin, jos niiden käsittely ei enää ole tarpeellista. Henkilötietojen käsittelystä on säädettävä riittävän yksityiskohtaisesti ja tarkkarajaisesti. Arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään.

*Valvonta*

Valviran lausunnossa kiinnitetään huomioita valvonnan edellyttämiin resursseihin sekä ehdotetaan lakiin lisättäväksi valvontamenettelyn kuvausta.

Sosiaali- ja terveysministeriön kannanotto:

Valviran ehdotus valvontamenettelyn kuvauksen lisäämisestä lakiin voisi olla perusteltua valvontaan liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia täsmentävänä kuvauksena. Kuten Valvira tuo lausunnossaan esiin, on sillä jo nyt merkittäviä sosiaali- ja terveysalan tietojärjestelmien valvontatehtäviä lain asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007) ja sosiaali- ja terveystietojen soissijaisesta käytöstä annetun lain (552/2019) mukaisesti. Sosiaali- ja terveysministeriö on samaa mieltä siitä, että uskottava valvonta vaatii riittävää resursointia. Valvonnan resurssien lisäystarpeet on tunnistettu myös sosiaali- ja terveysministeriössä erityisesti liittyen edellä mainittujen lakien mukaisiin valvontatehtäviin. Sosiaali- ja terveysministeriön käsitys on, että nyt käsiteltävänä olevan lain mukainen yksittäiseen tietojärjestelmään kohdistuvan valvontatehtävän edellyttämä työmäärä on pieni suhteessa muuhun valvonnan kokonaisuuteen.

Hallitussihteeri

Outi Äyräs-Blumberg

JAKELU

Liikenne- ja viestintävaliokunta